

ОСЛОБОДЕНИ ЗАДАЧИ ПИРЛС

PIRLS 2016 Рамка за читање

Дефиниција на читачка писменост

Способност да се разберат и да се користат различни форми на пишан материјал што општеството го бара или/и пак индивидуите го сметаат за важен. Младите читатели можат да конструираат мислење од различни видови текстови. Тие читаат заради учење, активно вклучување во средината на читатели и лично задоволство.

Тоа ги вклучува традиционалните пишани форми, како што се книги, списанија, документи и весници, како и дигитални форми како што се е-пораки, текстуални пораки, и интернет страници каде текстот често е интегриран во разни мултимедијални формати.

PIRLS Цели на читањето и процеси на разбирање

Цели за читање
Книжевно доживување
Добивање и користење информации
Процеси на разбирање
Фокусирање на и помнење експлицитно наведени информации
Изведување непосредни заклучоци

Цели за читање

Тука е вклучено читањето за задоволство и личен интерес, читањето за поврзано со учењето и учествување во општеството.

PIRLS и Оценувањата на писменоста на PIRLS се фокусираат на читањето од интерес или задоволство и читање за учење – односно, читање за книжевно доживување и читање за стекнување и користење информации.

Читање за книжевно доживување

Читателите го читаат текстот за да станат вовлечени во настани, околина, дејства, последици, карактери, атмосфера, чувства и идеи, и да уживаат во самиот јазик. За да може да се разбере и да се цени книжевноста, секој читател мора во текстот да ги внесе сопствените искуства, чувства, почит кон јазикот, и познавањето на книжевните форми. Главната форма на книжевни текстови користени во PIRLS и Оценувањата на писменоста на PIRLS е наративна фикција.

Читање за добивање и користење информации

Примарната функција на информативниот текст е да даде информации. На пример, авторите можат да изберат да пренесат факти и објаснувања преку објаснувачко резиме, аргументативен есеј, или есеј со балансиран аргументи. Во овие текстови, читателот мора да внесе критичко размислување кога го формира своето мислење.

Процеси на разбирање

PIRLS оценува четири општи процеси на разбирање што вообичаено се користат од читатели во четврто одделение:

- Фокусирање и помнење експлицитно наведени информации;
- Изведување непосредни заклучоци;
- Толкување и интегрирање идеи и информации;
- Оценување и критички осврт на содржината и текстуалните елементи.

Читање за книжевно доживување

Летај, орле, летај

Пита за непријателот

Читање за добивање и користење информации

Дневно пешачење

Мистеријата на циновскиот заб

Летај, Орле, летај
Африканска приказна

Прераскажана од Кристофер Грегоровски

Еден ден, еден фармер излегол да го бара изгубеното теле. Стоچارите се вратиле без него претходната вечер. А, таа ноќ, имало страшна бура.

Тој отишол во долината и барал покрај реката, меѓу трските, зад карпите и во надојдената вода.

Се искачил на падините на високата планина со карпести гребени. Погледнал зад една голема карпа, случајно телето да не се стуткало тука за да се засолни од бурата. И, тогаш запрел. Таму, на работ на карпата, здогледал нешто неочекувано. Мало орле што излегло од јајцето ден-два претходно, а силната бура го однела од гнездото.

Тој посегнал и го зел орлето во двете раце. Решил да го земе дома и да се грижи за него.

Речиси пристигнал дома, кога децата со истрчале да го пречекаат. „Телето си се врати само!“ извикале тие.

Фармерот бил многу задоволен. Тој му го покажал орлето на семејството, а потоа внимателно го сместил во кокошарникот меѓу квачките и пилињата.

„Орелот е кралот на птиците“, рекол, „но, ние ќе го научиме да биде кокошка“.

И така, орлето живеело со кокошките, и правело сè како што правеле тие. Како што растело, почнало да изгледа сосема различно од сите кокошки што некој ги видел претходно.

Еден ден, еден пријател им дошол во посета. Пријателот ја видел птицата меѓу кокошките.

„Еј! Тоа не е кокошка. Тоа е орел!“

Фармерот се насмеал и рекол „Се разбира дека е кокошка. Погледни – оди како кокошка, јаде како кокошка. Размислува како кокошка. Се разбира дека е кокошка.“

Но, пријателот не бил убеден. „Ќе ти покажам дека тоа е орел“, рекол.

Децата на фармерот му помогнале на пријателот да ја фати птицата. Птицата била поприлично тешка, но пријателот на фармерот ја подигнал над главата и рекол: „Ти не си кокошка, ти си орел. Ти не припаѓаш долу на земјата, туку на небото. Летај, орле, летај!“

Птицата ги раширила своите крилја, погледнала наоколу, ги видела кокошките како јадат и скокнала долу да колве храна со нив.

„Ти реков дека е кокошка“, рекол фармерот, и громогласно се насмеал.

Наредниот ден, уште рано наутро, кучето на фармерот почнало да лае. Во темнината се слушал глас што довикува.

Фармерот истрчал до вратата. Тоа бил неговиот пријател. „Дај ми уште една шанса со птицата“, го замолил.

„Знаеш колку е часот? Уште не зазорило.“ „Дојди со мене. Доведи ја птицата.“

Без волја, фармерот ја подигнал птицата, која длабоко спиеа меѓу кокошките. Двајцата мажи тргнале и исчезнале во темнината.

„Каде одиме?“ поспано прашал фармерот. „До планината каде што ја најде птицата.“ „А зошто во оваа чудна доба од ноќта?“

„За да може орелот да го види сонцето како изгрева над планината и да го следи до небото каде припаѓа.“

Тие заминале во долината и ја поминале реката, а пријателот го водел патот. „Побрзај“, му рекол, „зората ќе пристигне пред нас.“

Првото светло се појавило на небото кога почнаа да се качуваат на планината. Лесните облаци на небото прво биле розови, а потоа почнале да зрачат со златен сјај. Понекогаш нивната патека била опасна, бидејќи врвела покрај работ на планината, преку тесни карпести гребени и ги носела во темни бездни и надвор од нив. Конечно, тој рекол: „Доволно е тука.“ Погледнал надолу од гребенот и го видел тлото стотици метри удолу. Биле многу блиску до врвот.

Внимателно, пријателот ја донел птицата на работ. Ја наместил да гледа кон исток, и почнал да ѝ зборува. Фармерот се насмеал. „Птицата зборува само кокошкин јазик.“

Но, пријателот продолжил да зборува, да ѝ раскажува на птицата за сонцето, како тоа му дава живот на светот, и како владее со небото, носејќи светлост на секој нов ден. „Погледни го сонцето, Орле. И кога тоа ќе изгрее, летни со него. Ти припаѓаш на небото, а не на земјата.“ Во тој миг, првите сончеви зраци се појавија над планината и, одеднаш, светот беше облеан со светлина.

Изгрејсонцето беше величествено. Големата птица ги рашири крилјата да го поздрави сонцето и да ја почувствува топлината на своите пердуви. Фармерот молчеше. Пријателот рече: „Ти не припаѓаш на земјата, туку на небото. Летај, Орле, летај!“ Тој се сврти кон фармерот. Сè беше тивко. Орелот ја протегна главата, ги рашири крилјата нанадвор, а неговите нозе се наведнаа напред, додека со канџите се држеше за карпата.

Потоа, без да се движи, чувствувајќи го струењето на воздухот посилено отколку кој било човек или птица, големиот орел се наведна напред и се подигна нагоре, повисоко и повисоко, и се изгуби од погледот во светлината на сонцето што изгреваше, за никогаш повеќе да не биде виден како живее меѓу кокошки.

Летај, Орле, летај од Кристофер Грегоровски, со илустрации на Ники Дејли. Објавено од Simon and Schuster,

Њујорк. Авторски права на текстот © 2000 од Кристофер Грегоровски и Авторски права за илустрациите © 2000 од Ники Дејли.

Направен е обид за обезбедување дозвола за користење на авторскиот материјал.

1. Што тргнал да бара фармерот на почетокот на приказната?

- A. теле
- Б. сточари
- В. карпести гребени
- Г.. орле

2. Каде фармерот го нашол орлето?

- A. во неговото гнездо
- Б. покрај реката
- В. на раб на карпа
- Г. меѓу трските.

3. Што во приказната ви кажува дека фармерот бил нежен со малото орле?

- A. Го носел орлето во двете раце
- Б. Го донел орлето кај своето семејство
- В. Го вратил орлето во гнездото.
- Г. Го барал орлето покрај реката

4. Што направил фармерот со орлето кога го донел дома?

- A. Го научил да лета.
- Б. Го пуштил на слобода.
- В. Го учел да биде кокошка.
- Г. Му направил ново гнездо.

5. **кокошка.** Наведете два примери за тоа.

1. _____

2. _____

6. **Кога пријателот на фармерот прво го видел орелот, како се обидел да го натера да лета?**

A. Го подигнал над главата.

Б. Го ставил на земјата.

В. Го фрлил во воздух.

Г. Го однел во планината.

7. **Објаснете што сакал да каже пријателот на фармерот кога му кажал на орелот „Ти не припаѓаш на земјата, туку на небото“.**

8. **Зошто фармерот громогласно се насмеал при првата посета на неговиот пријател?**

A. Орелот бил премногу тежок за да лета.

Б. Било тешко да го фатат орелот.

В. Орелот изгледал различно од кокошките.

Г. Орелот докажал дека тој бил во право.

9. Зошто пријателот на фармерот го однел орелот на високата планина за да го натера да лета? Наведете две причини.

1. _____

2. _____

10. Најдете ги и препишете го зборовите што опишуваат колку било убаво небото во зора.

11. Зошто сонцето што изгрева е значајно за приказната?

А. Го разбудило инстинктот за летање на орелот.

Б. Владееело со небото.

В. Ги стоплило пердувите на орелот.

Г. Ги осветлило планинските патеки.

12. Дознавте каков бил пријателот на фармерот од неговите постапки. Опишете каков бил пријателот на фармерот и наведете примери што тој направил за да го покажете тоа.

Пример за одговори

1. Што тргнал да бара фармерот на почетокот на приказната?

- * А. теле
- Б. Сточари
- В. карпести гребени
- Г. орле

2. Каде фармерот го нашол орлето?

- А. во неговото гнездо
- Б. покрај реката
- * В. на раб на карпа
- Г. меѓу трските.

3. Што во приказната ви кажува дека фармерот бил нежен со малото орле?

- * А. Го носел орлето во двете раце.
- Б. Го донел орлето кај своето семејство.
- В. Го вратил орлето во гнездото.
- Г. Го барал орлето покрај реката.

4. Што направил фармерот со орлето кога го донел дома?

A. Го научил да лета.

Б. Го пуштил на слобода.

* В. Го учел да биде кокошка.

Г. Му направил ново гнездо.

5. Во текот на првата посета на пријателот на фармерот, орлето се однесувало како кокошка. Наведете два примери за тоа.

1. _____

2. _____

6. Кога пријателот на фармерот прво го видел орелот, како се обидел да го натера да лета?

* А. Го подигнал над главата.

Б. Го ставил на земјата.

В. Го фрлил во воздух.

Г. Го однел во планината.

7. Објаснете што сакал да каже пријателот на фармерот кога му кажал на орелот „Ти не припаѓаш на земјата, туку на небото“.

8. Зошто фармерот громогласно се насмеал при првата посета на неговиот пријател?

- A. Орелот бил премногу тежок за да лета.
- Б. Било тешко да го фатат орелот.
- В. Орелот изгледал различно од кокошките.
- * Г. Орелот докажал дека тој бил во право.

9. Зошто пријателот на фармерот го однел орелот на високата планина за да го натера да лета? Наведете две причини.

- 1. _____
- 2. _____

10. Најдете ги и препишете го зборовите што опишуваат колку било убаво небото во зора.

11. Зошто сонцето што изгрева е значајно за приказната?

- * А. Го разбудило инстинктот за летање на орелот.
- Б. Владееело со небото.

- В. Ги стоплило пердувите на орелот.
- Г. Ги осветлило планинските патеки.

12. Дознавте каков бил пријателот на фармерот од неговите постапки. Опишете каков бил пријателот на фармерот и наведете примери што тој направил за да го покажете тоа.

Летај, орле, летај, задача 5

5. Во текот на првата посета на пријателот на фармерот, орлето се однесувало како кокошка. Наведете два примери за тоа.

Процес: Фокусирање на и помнење експлицитно наведени информации

2 – Целосно разбирање

Во одговорот се наведуваат два начини како орлето се однесувало како кокошка, наведени подолу.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Двата точни одговори може да се изразат во истата реченица.

1 – Делумно разбирање

Во одговорот се наведува еден начин како орлето се однесувало како кокошка, наведен подолу.

0 – Нема разбирање

Во одговорот не се опишува ниту еден од начините наведени подолу. Тоа може да вклучува нејасен или општ опис на тоа како се однесувало орлето.

Примери:

Тоа се однесувало како кокошка.
Изгледало како кокошка.
Правело сè што прават кокошките.

Начини на кои орелот се однесувал како кокошка

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Учениците можат разумно да ги парафразираат овие идеи. Секоја комбинација на две идеи врз основа на овој список е прифатлива.

Тоа оди/се движи како кокошка.

Јаде/колве храна од земјата како кокошка. Размислува како кокошка.

Не сака да лета (се враќа кај кокошките на земја). Прета со кокошките.

Летај, орле, летај, задача 7

7. Објаснете што сакал да каже пријателот на фармерот кога му кажал на орелот „Ти не припаѓаш на земјата, туку на небото“.

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

2 – Целосно разбирање

Одговорот го толкува значењето на двата дела од цитатот „не припаѓаш на земјата“ и „ти припаѓаш на небото“ во однос на приказната.

Примери:

Треба слободно да лета на небото и да не биде заглавено на земјата.

Не е кокошка за да оди по земјата. Тоа било орел што треба да лета. Треба да лета со други птици од неговиот вид, а не да биде меѓу кокошки. Роден е за да лета, а не за да оди.

Небото е неговиот дом, а не копното.

1 – Делумно разбирање

Одговорот го толкува само првиот или само вториот дел од цитатот.

Примери:

Не било кокошка. /Тоа бил орел. Бил кралот на птиците што летаат.

Не е копнено животно. Роден е за да лета.

Или, одговорот го опишува само буквалниот контраст.

Пример:

Не бил кокошка, туку орел.

0 – Нема разбирање

Одговорот можеби дава објаснување на цитатот што е општо или неточно, или може едноставно го парафразира самиот цитат.

Пример:

Не треба да биде долу на земјата, туку на небото. Припаѓа на небото, а не на земјата.

Летај, орле, летај, задача 9

9. Зошто пријателот на фармерот го однел орелот на високата планина за да го натера да лета? Наведете две причини.

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

2 – Целосно разбирање

Одговорот наведува две причини поврзани со сонцето, планините како природно живеалиште на орелот, или височината на планината до небото. Подолу следува список со соодветни причини.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Двата точни одговори може да се изразат во истата реченица.

1 – Делумно разбирање

Во одговорот се наведува една причина поврзана со сонцето, или планините како природно живеалиште на орелот, или височината на планината до небото, како што е наведено подолу.

0 – Нема разбирање

Во одговорот можеби се наведува причина за да се натера орелот да лета, наместо причина зошто го однеле во планината.

Пример:

За да докаже дека е орел.

Во одговорот може да се наведува причина што е нејасна или неточна, или едноставно, да се повторува дел од прашањето.

Примери:

Така било полесно да лета.

За да го натераат да лета.

Причини зошто пријателот на фармерот го однел орелот во планините

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Учениците можат разумно да ги парафразираат овие идеи. Секоја комбинација на две идеи врз основа на овој список е прифатлива.

За да го види сонцето (што изгрева)/да ја почувствува топлината на сонцето/да го следи сонцето. Да го почувствува струењето на ветерот.
Да биде во природниот дом/каде што припаѓа/каде што го нашле. Да биде поблиску до небото/да биде повисоко.

Летај, орле, летај, задача 10

10. Најдете ги и препишете го зборовите што опишуваат колку било убаво небото во зора.

Процес: Испитување и оценување на содржината, јазикот и текстуалните елементи

1 – Прифатлив одговор

Во одговорот се наведуваат некои од зборовите или фразите наведени подолу.

Примери:

Лесни розови облаци

- Величествено
- Златен сјај
- Облеан со светлина

0 – Неприфатлив одговор

Во одговорот не се наведуваат зборовите или фразите што се наведени подолу. Во одговорот се повторуваат зборовите од прашањето.

Примери:

Изгрејсонце Зора

Убаво

Зборови во расказот што опишуваат колку било убаво небото во зора

Забележете дека секој од подвлечените зборови е доволен и може да се наведат други делови од цитатот.

Игнорирајте минорни варијации во текстот, сè додека е јасно што сака да се каже.

Лесните облаци на небото прво биле розови, а потоа почнале да зрачат со златен сјај.

Изгрејсонцето беше величествено.

Во тој миг, првите сончеви зраци се појавија над планината и, одеднаш, светот беше облеан со светлина.

Летај, орле, летај, задача 12

12. Дознавте каков бил пријателот на фармерот од неговите постапки. Опишете каков бил пријателот на фармерот и наведете примери што тој направил за да го покажете тоа.

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

2 – Целосно разбирање

Во одговорот се опишува една прифатлива карактерна одлика (упорен, тврдоглав, фин, паметен, сакал животни, итн.). Покрај тоа, во одговорот се наведува еден пример на постапка на пријателот на фармерот како доказ за таа карактерна одлика.

Примери:

Тој бил одлучен. Постојано се обидува да го научи орелот да лета.

Тој бил паметен. Знаел дека треба да го однесе орелот на планината за да го натера да лета.

Тој е фина личност што не се откажува. Се вратил во куќата на фармерот по вторпат за да го убеди дека орелот бил орел.

Тој бил љубезен со животни. Сакал орелот да биде слободен.

1 – Делумно разбирање

Во одговорот се наведува една прифатлива карактерна одлика.

Или, во одговорот се наведува еден пример на постапка на пријателот што го докажува карактерот на пријателот.

Примери:

Тој е љубезен со животни.

Го зел орелот да го види сонцето и да одлета и никогаш повеќе да не живее меѓу кокошки.

0 – Нема разбирање

Во одговорот не се наведува соодветен или точен опис на карактерот на пријателот на фармерот, или се дава нејасен и општ опис што покажува ограничено разбирање на приказната без дополнителна текстуална поддршка.

Или, одговорот може да содржи некои информации од приказната што не се поврзани со описот на карактерот на пријателот.

Примери:

Тој е лош. Му кажува на орелот дека е кокошка. (Забележете дека со овој одговор се опишува фармерот, а не неговиот пријател.)

Тој е среќен. (Забележете дека „среќен“ мора да биде поткрепено во текстот за да се смета прифатлив одговор.)

Пита за непријателот

од Дерек Мунсон

Илустрации на Тара Калахан Кинг

Летото беше совршено сè додека Џереми Рос не се всели во куќата веднаш до куќата на мојот најдобар пријател Стенли. Не ми се допаѓаше Џереми. Организираше забава, а мене дури не ме ни покани. Но, мојот најдобар другар Стенли беше поканет.

Никогаш сум **немал** непријател, сè додека Џереми не се всели во соседството. Тато му кажа дека кога бил на моја возраст, и тој имал непријатели. Но, знаел начин како да се спаси од нив.

Тато извади еден излитен лист хартија од книгата со рецепти.

„Пита за непријателот“, рече задоволно.

Можеби се прашувате што точно има во Питата за непријателот.

Тато рече дека „рецептот е толку таен“ што не можел да му каже дури ни мене.

Го молев да ми каже нешто – што било.

„Ќе ти го кажам ова, Том“, ми рече. „Питата за непријателот е најбрзиот познат начин за да се ослободиш од непријателите.“

Тоа ме замисли. Какви грозни работи би ставил во Питата за непријателот? Му однесов глисти и камења на тато, но тој веднаш ми ги врати.

Излегов надвор да си играм. Цело време ги слушав звуците на татко ми во кујната. Ова, сепак, ќе биде одлично лето.

Се обидов да замислам колку одвратно мириса Питата за непријателот. Но, мирисаше навистина добро. Колку што можев да насетам, мирисот доаѓаше од нашата кујна. Бев збунет.

Влегов внатре да го прашам тато што не е во ред. Питата за непријателот не би смеела да мириса толку добро.

Но, тато беше паметен.

„Ако мириса лошо, непријателот никогаш не би ја изел“, рече. Ми беше јасно дека и претходно готвел таква пита.

Алармот на рерната засвони. Тато ги стави ракавиците и ја извади питата. Изгледаше добро за јадење!

Почнував да разбирам.

Но, сè уште не бев сигурен како делува Питата за непријателот. Што точно му правеше на непријателот? Можеби од питата ќе му падне косата, или здивот ќе му мириса. Го прашав тато, но тој не ми помогна. Додека питата се ладеше, тато ми кажа што е мојата задача.

Тој шепотеше. „За да делува, треба да поминеш еден ден со непријателот. Дури и полошо, мора да бидеш љубезен со него. Не е лесно. Но, тоа е единствениот начин Питата за непријателот да делува. Сигурен си дека сакаш да го направиш тоа?“ Се разбира дека бев сигурен.

Сè што требаше да направам беше да поминам еден ден со Џереми, а потоа тој ќе исчезне од мојот живот. Отидов со велосипедот до неговата куќа и чукнав на вратата.

Кога Џереми ја отвори вратата, изгледаше изненадено.

„Може да излезеш и да си играме?“ го прашав.

Тој изгледаше збунето. „Ќе одам да ја прашам мама“, рече. Се врати со чевлите во рака. Малку возевме велосипеди, а потоа ручавме. По ручекот, отидовме кај мене дома.

Беше чудно, но се забавував со мојот непријател. Не можев тоа да му го кажам на тато, бидејќи многу се трудеше да ја направи питата. Игравме игри додека тато не нè повика за вечера.

Тато ми го зготвил омиленото јадење. Тоа му било омилено јадење и на Џереми, исто така! Можеби Џереми не беше толку лош.

Почнав да си мислам дека треба да ја заборавиме Питата за непријателот.

„Тато“, реков, „Навистина е убаво да имаш нов пријател.“ Се обидував да му кажам дека Џереми веќе не ми беше непријател.

Но, тато само се смешкаше и кимаше со главата. Мислам дека мислеше дека само се преправам.

Но, по вечерата, тато ја донесе питата. Постави три чинии, и ми даде една

мене и една на Џереми. „Вау!“ рече Џереми, гледајќи ја питата. Ме фати паника. Не сакав Џереми да ја изеде Питата за непријателот! Тој ми беше пријател!

„Не јади ја!“ Извикав. „Лоша е!“

Виљушката на Џереми запре пред да стигне до неговата уста. Ме погледна чудно. Се почувствував олеснето. Му го спасив животот.

„Ако е толку лоша“, праша Џереми, „тогаш зошто татко ти веќе ја изел половината?“

Секако, тато си јадеше од Питата за непријателот.

„Вкусно“, мрмореше тато. Јас седев и ги гледав како јадат. На ниту еден од нив не му паѓаше косата!

Се чинеше безбедно, па и јас каснав мал залак. Беше превкусно!

По десертот, Џереми ме покани да одам кај него дома наредниот ден.

А што се однесува до Питата за непријателот, сè уште не знам како се прави. Сè уште се прашувам дали непријателот навистина ја мрази, или му паѓа косата, или му смрди здивот. Но, не знам дали некогаш ќе го дознам одговорот, бидејќи јас само што го изгубив најдобриот непријател.

Од Enemy Pie © 2000 на Дерем Мунсон (текст) и Тара Калахан Кинг. Користено со дозвола на Chronicle Books LLC, San Francisco. Посетете ја страницата ChronicleBooks.com.

Прашања Пита за непријателот

1. Кој ја раскажува приказната?

- A. Џереми
- Б. Тато
- В. Стенли
- Г. Том

2. На почетокот на приказната, зошто Том мислел дека Џереми му е непријател?

3. Напишете една состојка што Том мислел дека треба да биде во Питата за непријателот.

4. Најдете го делот од приказната до сликата со парче пита: Зошто Том мислел дека летото сепак ќе биде добро?

A. Сакал да си игра надвор.

- Б. Бил возбуден за планот на тато.
- В. Добил нов пријател.
- Г. Сакал да ја проба Питата за непријателот.

5. Како се чувствувал Том кога првпат ја мириснал Питата за непријателот? Објаснете зошто се чувствувал така.

**6. Што мислел Том дека би можело да се случи откако непријателот ќе ја проба Питата за непријателот?
Напишете едно нешто.**

7. Кои две работи му ги кажал тато на Том да ги направи за Питата за непријателот да делува?

8. Зошто Том отишол во куќата на Џереми?

- А. Да го покани Џереми на вечера.
- Б. Да му каже на Џереми да го остави Стенли намира.
- В. Да го викне Џереми да си играат.
- Г. Да го праша Џереми да му биде пријател

9. Што го изненадило Том во врска со денот поминат со Џереми?

10. На вечерата, зошто Том почнал да размислува дека тој и тато треба да заборават на Питата за непријателот?

- A. Том не сакал да го дели десертот со Џереми.
- Б. Том не мислел дека Питата за непријателот ќе делува.
- В. На Том почнал да му се допаѓа Џереми.
- Г. Том сакал Питата за непријателот да биде тајна.

11. Како се чувствувал Том кога тато му подал парче од Питата за непријателот на Џереми?

- A. Вознемирено
- Б. Задоволно
- В. Изненадено
- Г. Збунето

12. Која била тајната на тато за Питата за непријателот?

- A. Тоа била обична пита.
- Б. Имала одвратен вкус.
- В. Тоа било неговото омилено јадење.
- Г. Погледнете ја оваа реченица од крајот на приказната:

13. Погледнете ја оваа реченица од крајот на приказната:

„По десертот, Џереми ме покани да одам кај него дома наредниот ден.“
Што кажува оваа реченица за момчињата?

- A. Тие сè уште се непријатели.
- Б. Не сакаат да си играат во куќата на Том.
- В. Сакаат да јадат уште од Питата за непријателот.

Г. Тие можат да станат пријатели во иднина.

14. Искористете го она што го прочитавте за да објасните зошто таткото на Том навистина ја направил Питата за непријателот.

15. Каква личност е таткото на Том? Наведете пример што направил во приказната што го покажува тоа.

16. Каква поука може да извлечете од оваа приказна?

Пример за одговори

1. Кој ја раскажува приказната?

- A. Џереми
- B. Тато
- B. Стенли
- * Г. Том

2. На почетокот на приказната, зошто Том мислел дека Џереми му е непријател?

3. Напишете една состојка што Том мислел дека треба да биде во Питата за непријателот.

4. Најдете го делот од приказната до сликата со парче пита: Зошто Том мислел дека летото сепак ќе биде добро?

- A. Сакал да си игра надвор.
- * B. Бил возбуден за планот на тато.
- B. Добил нов пријател.
- Г. Сакал да ја проба Питата за непријателот.

5. Како се чувствувал Том кога првпат ја мириснал Питата за непријателот? Објаснете зошто се чувствувал така.

6. Што мислел Том дека би можело да се случи откако непријателот ќе

ја проба Питата за непријателот?

Напишете едно нешто.

7. Кoi две работи му ги кажал тато на Том да ги направи за Питата за непријателот да делува?

8. Зошто Том отишол во куќата на Џереми?

- A. Да го покани Џереми на вечера.
- B. Да му каже на Џереми да го остави Стенли намира.
- * B. Да го викне Џереми да си играат.
- Г. Да го праша Џереми да му биде пријател.

9. Што го изненадило Том во врска со денот поминат со Џереми?

10. На вечерата, зошто Том почнал да размислува дека тој и тато треба да заборават на Питата за непријателот?

- A. Том не сакал да го дели десертот со Џереми.
- B. Том не мислел дека Питата за непријателот ќе делува.
- B. На Том почнал да му се допаѓа Џереми.
- Г. Том сакал Питата за непријателот да биде тајна.

11. Како се чувствувал Том кога тато му подал парче од Питата за непријателот на Џереми?

- A. Вознемирено.
- B. Задоволно.
- B. Изненадено.
- Г. Збунето.

12. Која била тајната на тато за Питата за непријателот?

- A. Тоа била обична пита.
- * Б. Имала одвратен вкус.
- В. Тоа било неговото омилено јадење.
- Г. Тоа била отровна пита.

13. Погледнете ја оваа реченица од крајот на приказната:

„По десертот, Џереми ме покани да одам кај него дома наредниот ден.“
Што кажува оваа реченица за момчињата?

- A. Тие сè уште се непријатели.
- Б. Не сакаат да си играат во куќата на Том.
- В. Сакаат да јадат уште од Питата за непријателот.
- * Г. Тие можат да станат пријатели во иднина.

14. Искористете го она што го прочитавте за да објасните зошто таткото на Том навистина ја направил Питата за непријателот.

15. Каква личност е таткото на Том? Наведете пример што направил во приказната што го покажува тоа.

16. Каква поука може да извлечете од оваа приказна?

Пита за непријателот, задача 2

2. На почетокот на приказната, зошто Том мислел дека Џереми му е непријател?

Процес: Изведување непосредни заклучоци

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање дека Том го сметал Џереми за непријател или бидејќи Џереми не го поканил на неговата забава, или бидејќи Џереми го поканил Стенли, најдобриот пријател на Том, а не него.

Примери:

Том не бил поканет на забавата на Џереми.
Џереми го поканил неговиот пријател, но не го поканил Том.

Или, одговорот покажува разбирање дека Том се плашел дека Џереми може да го заземе неговото место како најдобар пријател на Стенли.

Примери:

Том бил љубоморен на него бидејќи се преселил веднаш до Стенли.
Џереми му го зел најдобриот пријател.

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот не покажува разбирање зошто Том сметал дека Џереми му е непријател. Во одговорот може да се повторуваат зборови од прашањето, или можеби дава нејасен одговор што навестува дека Џереми се вселил веднаш до куќата на Стенли или го поканил на неговата забава без да покаже разбирање за последицата.

Примери:

Џереми бил негов непријател.

Џереми се вселил веднаш до куќата на најдобриот пријател на Том. Џереми го поканил Стенли на забавата. Џереми било ново момче во соседството. Џереми бил негов пријател.

Пита за непријателот, задача 3

3. Напишете една состојка што Том мислел дека треба да биде во Питата за непријателот.

Процес: Фокусирање на и помнење експлицитно наведени информации

1 – Прифатлив одговор

Во одговорот се идентификуваат или (глисти) црви или камења како состојки.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Не земајте предвид одговори што вклучуваат **КАКВИ БИЛО** неточни информации покрај точните одговори.

Одговори:

Глисти

црви

камења

0 – Неприфатлив одговор

Во одговорот не е наведена ниту една горенаведена состојка. Во одговорот можеби се наведува нејасен опис без да се спомне конкретна состојка, или се наведува неточна состојка покрај точниот одговор, или можеби се опишува што би се случило ако некој ја јаде питата.

Примери:

камења и прашина

црви и малини

грозни работи тајни состојки

нешта од кои ти паѓа косата

Пита за непријателот, задача 5

5. Како се чувствувал Том кога првпат ја мириснал Питата за непријателот? Објаснете зошто се чувствувал така.

Процес: Изведување непосредни заклучоци

2 – Целосно разбирање

Одговорот покажува разбирање дека Том бил збунет бидејќи Питата за непријателот требало да мириса лошо, или Том бил изненаден дека питата што ја направил татко му (всушност) мирисала добро.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Учениците можат да ги изразат чувствата на збунетост или на изненаденост на Том на различни начини.

Примери:

збунет, бидејќи мислел дека е направена од грозни нешта. Не разбирал. Требало да има ужасен вкус.

Се чувствувал несигурно. Питата за непријателот би требало да мириса лошо. Бил изненаден дека питата мирисала навистина добро.

1 – Делумно разбирање

Одговорот покажува разбирање дека Том бил збунет или изненаден кога првпат ја мириснал Питата за непријателот, но не објаснува зошто.

Примери:

Збунето

Се чудел што се случува.

Или, во одговорот се објаснува дека Питата за непријателот не мирисала на начинот на кој Том мислел дека треба да мириса, без да се наведе чувството.

Примери:

Питата за непријателот не би смеела да мириса толку добро.

Тој мислел дека питата би требало да мириса лошо.

Тој мислел дека питата би мирисала лошо, но не мирисала така.

0 – Нема разбирање

Во одговорот не се наведува соодветно чувство или објаснување.

Примери:

Тој намирисал нешто добро. (Забележете дека во овој одговор нема чувство или јасно објаснување зошто Том бил збунет.) Се чувствувал гладно.

Пита за непријателот, задача 6

6. Што мислел Том дека би можело да се случи откако непријателот ќе ја проба Питата за непријателот? Напишете едно нешто.

Процес: Фокусирање на и помнење експлицитно наведени информации

1 – Прифатлив одговор

Во одговорот се идентификува една од последиците од јадењето на Питата за непријателот од долунаведениот список.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Игнорирајте минорни варијации во текстот, сè додека е јасно што сака да се каже.

Последици од јадењето Пита за непријателот:

Ќе му падне косата. Ќе му мириса здивот. Би исчезнал. Нешто лошо би се случило. / Можеби би се разболил (или би умрел).

0 – Неприфатлив одговор

Во одговорот не се наведуваат зборовите или фразите што се наведени подолу. Во одговорот се повторуваат зборовите од прашањето.

Примери:

Можеби ќе му се допадне.

Би станал негов пријател.

Ништо нема да се случи. Би станал негов пријател.

Пита за непријателот, задача 7

7. Кои две работи му ги кажал тато на Том да ги направи за Питата за непријателот да делува?

Процес: Фокусирање на и помнење експлицитно наведени информации

2 – Целосно разбирање

Во одговорот се идентификуваат две задачи што би направиле Питата да делува: 1) да го помине денот со неговиот непријател и 2) да биде љубезен со него.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Секој одговор што не содржи посебно наведување на временскиот период што треба да го поминат заедно (еден ден) не треба да се земе предвид.

Примери:

да биде љубезен со непријателот цел ден
да помине цел ден со Џереми и да биде фин со него и да си играат цел ден со Џереми и да биде пријателски настроен

1 – Делумно разбирање

Во одговорот се наведува една работа што таткото му кажал на Том да ја направи.

Примери:

да биде љубезен
да го помине цел ден со него и да си играат и да биде фин

0 – Нема разбирање

Во одговорот не се наведува точната задача што таткото му ја дал на Том.

Примери:

да си игра со него (Забележете дека ова не е една од задачите што таткото му кажал на Том да ги направи и е премногу нејасно за да се смета како парафразирање на поминувањето на денот заедно или да биде љубезен.)

престанете да бидете непријатели (Забележете дека таткото не му кажал на Том да престанат да бидат непријатели со Џереми, ниту пак му кажал да му биде пријател.)

покани го тука на вечера да јаде Пита за непријателот

Пита за непријателот, задача 9

9. Што го изненадило Том во врска со денот поминат со Џереми?

Процес: Изведување непосредни заклучоци

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање дека Том имал позитивно искуство со Џереми. Одговорот може да укажува дека тој уживал во времето поминато заедно со

Џереми, дека Џереми не бил толку лош колку што Том очекувал, или дека станале пријатели.

Примери:

Тој всушност се забавувал со Џереми. Тие добро се согласувале.
Џереми не бил толку лош. Џереми бил фин.
Тие станале пријатели. Тоа бил убав ден.

0 – Неприфатлив одговор

Во одговорот не се опишува точно што го изненадило Том.

Примери:

Том бил изненаден.
Џереми сакал да јаде од Питата за непријателот.

Пита за непријателот, задача 14

14. Искористете го она што го прочитавте за да објасните зошто таткото на Том навистина ја направил Питата за непријателот.

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање дека планот на татко му на Том за Питата за непријателот била Том и Џереми да станат пријатели.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Во одговорот не мора експлицитно да биде наведено дека таткото на Том ги натерал да поминат време заедно за тој да биде земен предвид.

Примери:

за да станат пријатели, а не непријатели
Тој сакал тие да бидат пријатели.
да ги натера да играат заедно и да станат пријатели
Тој сакал тие да станат пријатели, па затоа ги натерал да играат заедно.
го намамил Том да види дека Џереми сепак бил фино момче (Забележете дека ова е прифатливо парафразирање на тоа дека момчињата станале пријатели.)

0 – Неприфатлив одговор

Во одговорот не се наведува соодветно објаснување зошто таткото на Том навистина ја направил Питата за непријателот.

Во одговорот може да биде наведено дека таткото на Том сакал момчињата да поминат време заедно без конкретно упатување на посакуваниот исход, или може општо да биде наведено дека Том немал непријатели без да се спомне односот на Том и Џереми.

Примери:

Тој го натерал Том да игра со Џереми.
За тие да можат да се запознаат.
Тој сметал дека тоа ќе делува и дека Џереми ќе си замине.
Ја направил питата за сите да ја поделат.

Пита за непријателот, задача 15

15. Каква личност е таткото на Том? Наведете пример што направил во приказната што го покажува тоа.

Вид на процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

2 – Целосно разбирање

Во одговорот се опишува една прифатлива карактерна одлика на таткото на Том што е централна за неговата улога во приказната (на пример, помага, грижлив, фин, добар, паметен, снаодлив, таинствен). Покрај тоа, во одговорот се наведува еден пример на постапка на таткото на Том како доказ за таа карактерна одлика.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Одликите можат да бидат изразени како подолг опис, наместо еден збор.

Примери:

Тој бил грижлив бидејќи сакал да му помогне на синот да стекне пријател.
Бил паметен бидејќи нашол начин момчињата да се засакаат.
Тој бил човек што знае да чува тајни. Не му дозволил на Том да открие дека Питата за непријателот била обична пита.
Тој бил фин. Сакал Том и Џереми добро да се согласуваат.
Таткото на Том бил љубезен. Тој смислил план како неговиот син да стекне пријател.

1 – Делумно разбирање

Во одговорот се опишува една прифатлива карактерна одлика на таткото на Том што е централна за неговата улога во приказната (на пример, помага, грижлив, мудар, паметен, снаодлив, таинствен). Одликите можат да бидат изразени како подолг опис, наместо еден збор.

Примери:

Тој бил грижлив. Тој бил фин.

Тој бил добра личност. Тој бил добар татко.

Се грижел за својот син. Тој сакал да му помогне на Том.

Тој бил паметен. Направил пита. (Забележете дека „направил пита“ не е соодветен пример за тоа колку бил паметен таткото на Том).

0 – Нема разбирање

Во одговорот не се наведува соодветен опис на карактерот на таткото на Том.

Во одговорот се наведува општа карактерна одлика на таткото на Том што не се наведува во текстот, или се дава нејасен опис што покажува ограничено разбирање на приказната без дополнителна текстуална поддршка.

Примери:

Таткото на Том бил злобен.

Тој бил збунет. (Забележете дека овој одговор го опишува Том во приказната.)

Тој бил готвач. Тој направил пита. (Забележете дека „тој бил готвач“ не е опис на карактерна одлика.)

Или, во одговорот се наведува пример за постапка на таткото на Том без да се наведе карактерна одлика.

Примери:

Го убедил Том да мисли дека Питата за непријателот делува. Тој го чувал рецептот како тајна.

Тој му кажал на Том да игра со Џереми.

Пита за непријателот, задача 16

16. Каква поука може да извлечете од оваа приказна?

Вид на процес: Испитување и оценување на содржината, јазикот и текстуалните елементи

1 – Прифатлив одговор

Во одговорот се наведува оценување на главната порака или темата на приказната што истакнува колку е важно врската да добие шанса да се развива пред да одлучите дали некој ви е пријател, или покажува дека е можно да го смените мислењето на некого.

Примери:

Не судете за другите пред да ги запознаете. Може да стекнете пријатели ако им дадете шанса.

Вашиот непријател може да стане ваш пријател.

Обидете се да го сакате непријателот. Може да ви стане пријател.

0 – Неприфатлив одговор

Во одговорот не се наведува прифатлива оцена на главната порака или тема на приказната.

Одговорот може да содржи главна порака што е премногу општа, или може да содржи порака што не е централна во приказната.

Примери:

Бидете љубезни со секого.

Не треба да имате непријатели. (Забележете дека ова е неточна генерализација на главната порака.)

Не јадете Пита за непријателот.

Не е убаво да не поканите некого на вашата забава.

Откријте ја забавата во дневното пешачење

Планирајте ја вашата дневна прошетка

Изберете некое забавно и интересно место каде што ќе одите. Ако сте во група, земете ги предвид сите кога избирате каде ќе се оди.

Откријте го растојанието на прошетката и утврдете колку време би требало да ви одземе.

Проверете ги временските услови и прогнозата. Испланирајте и облечете се соодветно за времето.

Не пакувајте многу работи. Она што треба да го носите не треба да биде премногу тешко (видете го списокот за проверка).

Список за проверка за пакување

Многу вода – за да не ожедните

Храна – енергетски ужинки или ручек за пикник

Прибор за прва помош – во случај на плускавци, драсканици и гребнатини

Средство против инсекти – за заштита од убоди (на пример – крлежи, пчели, комарци и муви).

Дополнителен пар чорапи – би можеле да ги наводените нозете

Свирче – важно е ако одите сами, три кратки свиркања значи дека сте во неволја и ви е потребна помош

Мапа и компас – многу важни за потешките пешачења

Како да бидете безбедни на вашето дневно пешачење

Тргнете рано. Ова ќе ви остави доволно време да уживате во прошетката и сепак да се вратите пред да се стемни.

Останете на патеките за пешачење освен ако не ја познавате областа.

Одете со умерена брзина. Не пешачете пребрзу за да ја зачувате енергијата. Кога сте во група, одете толку брзо колку што оди најбавниот член.

Внимавајте каде одите. Внимавајте на нешта што би можеле да ве сопнат, како што се разнишани карпи, купишта од лисје и прачки. Бидете внимателни кога одите по лизгав терен. Ако треба да влезете во вода, осигурете се дека знаете колку е длабоко.

Внимавајте на животинскиот и растителниот свет.

Бидете претпазливи каде газите кога собирате стапчиња или камења или пред да седнете. Никогаш не им се приближувајте на животните во дивината. Тие можеби изгледаат слатко и безопасно, но може да бидат непредвидливи и многу заштитнички настроени во однос на својата територија.

ВАЖНО: Кажете некому каде ќе одите да пешачите и кога очекувате да се вратите. Ова може да помогне доколку се случи нешто и западнете во неволји. Кажете му на тоа лице дека сте се вратиле.

Пред сè, не заборавајте да се забавувате на вашето пешачење. Уживајте надвор во природата. Разгледајте ги сите интересни нешта околу вас. Научете како да идентификувате нови места, растенија и животни. Ценете ја убавината на земјата и природата, а истовремено ќе добиете и добра и здрава вежба!

Откријте ја забавата во дневното пешачење

Барате нешто забавно и интересно што би го правеле дома или на одмор?

Еден од најдобрите начини за уживање во природата е да пешачите и дневното пешачење е најпопуларната од овие активности.

За него не се потребни многу време и каква било посебна опрема.

Дневното пешачење е забавно и претставува добра вежба!

Вие сте надлежни! Вие може да изберете каде сакате да одите, колку долго сакате да бидете надвор и колку брзо сакате да одите.

Можете едноставно полека да шетате и да уживате во природата или пак да си поставите предизвик совладувајќи потешки и стрми пешачки патеки. Сè зависи од вас!

Видете нови интересни нешта! Пешачењето може да ве однесе на места што не би можеле да ги видите поинаку.

Може да одите во прекрасни области со спектакуларни глетки. Или, пак, може да одите во некои оддалечени области каде што може да има скриени долини, водопади или пештери. Пешачењето може да ви даде можност да видите растенија, птици и животни што живеат во дивината. Би можеле дури и да видите остатоци од згради и предмети што им припаѓале на луѓето што живееле таму многу одамна.

Одржувајте добра физичка кондиција! Пешачењето е извонреден начин за вежбање, така што редовното пешачење ќе ви помогне да останете здрави. Тоа ви дава време да размислувате и може да биде релаксирачко. Пешачењето е одличен начин како да поминете време со вашите пријатели и семејството или едноставно да поминете определено време сами со себе, проучувајќи ја и уживајќи во природата.

Истражете го Стражарскиот рид

Мапата и легендата на мапата за Стражарскиот рид ви покажуваат како може да изберете дневно пешачење што би ви се допаднало најмногу и различните нешта што може да ги видите и правите. Тоа ви дава идеја за дневно пешачење во случај ако сакате да најдете

некоја област за пешачење блиску до местото каде што живеете.

Изберете по која маршрута ќе одите!

Искористете една од нашите сугестии или креирајте сопствена маршрута

Назив на маршрутата	Маршрута	Време	Ниво	Опис
Прошетка за набљудување птици		2 часа	Лесно, пристап за инвалидска количка	Круг околу прибежиште за птици
Пешачење до стражарската станица		2 до 2,5 часа во еден правец	Тешко	Искачете се на Стражарски рид и уживајте во глетката
Патека до Жабји поток		3 часа	Средно	Пешачете до излетничката област Жабји поток
Круг околу Стражарски рид		5 часа	Средно	Пешачете околу Стражарски рид до Старата тврдина

Започнете ги маршрутите овде

Жабји поток

Стражарски рид

Пешачење исполнето со авантури

Стара тврдина

Прашања

Откријте ја забавата во дневното пешачење

Земете ја брошурата со наслов „Откријте ја забавата во дневното пешачење.

Прашањата во овој дел се однесуваат на оваа брошура.

Кренете рака доколку не сте ја добиле брошурата.

1. Која е главната порака што брошурата ви ја пренесе за пешачењето?

A. Тоа е скапо и опасно.

Б. Тоа е најдобриот начин како да видите животни.

В. Тоа е здраво и забавно.

Г. Тоа е само за експерти.

2. Наведете две интересни нешта што брошурата наведува дека би можеле да ги видите при дневното пешачење.

1. _____

2. _____

3. Кои две нешта според брошурата треба да ги имате предвид кога пешачите во група?

1. _____

2. _____

4. Кој дел од брошурата ви соопшти да носите соодветна облека за временските услови?

A. Откријте ја забавата во дневното пешачење

B. Планирајте ја вашата дневна прошетка

B. Список за проверка за пакување

Г. Како да бидете безбедни на вашето дневно пешачење

Погледнете го делот со наслов Список за проверка за пакување Искористете го за да ги одговорите прашањата 5 и 6.

Список за проверка за пакување

- ☐ Многу вода - за да не ожедните
 - ☐ Храна - енергетски ужинки или ручек за пикник
 - ☐ Прибор за прва помош - во случај на плускавци, драсканици и гребнатини
 - ☐ Средство против инсекти - за заштита од убоди (на пример – крлежи, пчели, комарци и муви).
 - ☐ Дополнителен пар чорапи - би можеле да ги наводените нозете
 - ☐ Свирче - важно е ако одите сами, три кратки свиркања значат дека сте во неволја и ви е потребна помош
- Мапа и компас - многу важни за потешките пешачења

5. Зошто треба да земете уште ден пар чорапи кога одите на пешачење?

- A. Може да ги наводените нозете
- Б. Времето може да залади
- В. Во случај на плускавци
- Г. За пријател

6. Што треба да сторите ако западнете во неволја додека сте на пешачење?

- A. Да имате енергетска ужинка
- Б. Да свирнете со свирчето трипати
- В. Да ставите повеќе средство против инсекти
- Г. Да викате за помош најгласно што можете

Погледнете го делот Како да бидете безбедни. Искористете го за да ги одговорите прашањата 7 и 8.

Како да бидете безбедни на вашето дневно пешачење

- **Тргнете рано.** Ова ќе ви остави доволно време да уживате во прошетката и сепак да се вратите пред да се стемни.
- Останете на патеките за пешачење освен ако не ја познавате областа.
- **Одете со умерена брзина.** Не пешачете пребргу за да ја зачувате енергијата. Кога сте во група, одете толку брзо колку што оди најбавниот член.
- **Внимавајте каде одите.** Внимавајте на нешта што би можеле да ве сопнат, како што се разнишани карпи, купишта од лисје и прачки. Бидете внимателни кога одите по лизгав терен. Ако треба да влезете во вода, осигурете се дека знаете колку е длабоко.

Внимавајте на животинскиот и растителниот свет. **Бидете претпазливи каде газите кога собирате стапчиња или камења или пред да седнете.** Никогаш не им се приближувајте на животните во дивината. Тие можеби изгледаат слатко и безопасно, но може да бидат непредвидливи и многу заштитнички настроени во однос на својата територија.

7. Што треба да направите за да избегнете да се преморите пребргу?

- А. Да тргнете рано
- Б. Да останете на пешачките патеки
- В. Да одете со умерена брзина
- Г. Да бидете внимателни каде одите

8. Зошто е важно да кажете некому кога планирате да се вратите од пешачењето?

Искористете ги информациите за Пешачењето на Стражарски рид за да ги одговорите прашањата од 9 до 12.

9. Која маршрута би ја избрале ако сакате да одите на најкратката прошетка?

- А. Прошетка за разгледување птици
- Б. Пешачење до стражарската станица
- В. Патека до Жабји поток
- Г. Круг околу Стражарски рид

10. Каков вид луѓе би биле најспособни за пешачењето на Стражарски рид?

- А. Луѓе што се брзаат
- Б. Луѓе што имаат мали деца
- В. Луѓе што сакаат да набљудуваат птици
- Г. Луѓе што се во кондиција и силни

11. Кои две нешта може да ги научите ако ја проучите легендата на мапата?

1.

2.

12. Искористете ја мапата на Стражарски рид и легендата за мапата за да го испланирате пешачењето. Проверете која маршрута би ја избрале.

_____ Прошетка за разгледување птици

_____ Пешачење до стражарската станица

_____ Патека до Жабји поток

_____ Круг околу Стражарски рид

13. Наведете две причини од брошурата зошто ја избирате оваа маршрута.

1. _____

2. _____

Пример за одговори

1. Која е главната порака што брошурата ви ја пренесе за пешачењето?

A. Тоа е скапо и опасно.

Б. Тоа е најдобриот начин како да видите животни.

* В. Тоа е здраво и забавно.

Г. Тоа е само за експерти.

2. Наведете две интересни нешта што брошурата наведува дека би можеле да ги видите при дневното пешачење.

1. _____

2. _____

3. Кои две нешта според брошурата треба да ги имате предвид кога пешачите во група?

1. _____

2. _____

4. Кој дел од брошурата ви соопшти да носите соодветна облека за временските услови?

A. Откријте ја забавата во дневното пешачење

* Б. Планирајте ја вашата дневна прошетка

B. Список за проверка за пакување

Г. Како да бидете безбедни на вашето дневно пешачење

Погледнете го делот со наслов Список за проверка за пакување. Искористете го за да ги одговорите прашањата 5 и 6.

Список за проверка за пакување

- ☐ Многу вода - за да не ожедните
- ☐ Храна - енергетски ужинки или ручек за пикник
- ☐ Прибор за прва помош - во случај на плускавци, драсканици и гребнатини
- ☐ Средство против инсекти - за заштита од убоди (на пример – крлежи, пчели, комарци и муви).
- ☐ Дополнителен пар чорапи - би можеле да ги наводените нозете
- ☐ Свирче - важно е ако одите сами, три кратки свиркања значат дека сте во неволја и ви е потребна помош
- Мапа и компас - многу важни за потешките пешачења

5. Зошто треба да земете уште ден пар чорапи кога одите на пешачење?

* А. Може да ги наводените нозете

Б. Времето може да залади

В. Во случај на плускавци

Г. За пријател

6. Што треба да сторите ако западнете во неволја додека сте на пешачење?

А. Да имате енергетска ужинка

* Б. Да свирнете со свирчето трипати

В. Да ставите повеќе средство против инсекти

Г. Да викате за помош најгласно што можете

Погледнете го делот Како да бидете безбедни. Искористете го за да ги одговорите прашањата 7 и 8.

Како да бидете безбедни на вашето дневно пешачење

- **Тргнете рано.** Ова ќе ви остави доволно време да уживате во прошетката и сепак да се вратите пред да се стемни.
- Останете на патеките за пешачење освен ако не ја познавате областа.
- **Одете со умерена брзина.** Не пешачете пребрзу за да ја зачувате енергијата. Кога сте во група, одете толку брзо колку што оди најбавниот член.
- **Внимавајте каде одите.** Внимавајте на нешта што би можеле да ве сопнат, како што се разнишани карпи, купишта од лисје и прачки. Бидете внимателни кога одите по лизгав терен. Ако треба да влезете во вода, осигурете се дека знаете колку е длабоко.

Внимавајте на животинскиот и растителниот свет. **Бидете претпазливи каде газите кога собирате стапчиња или камења или пред да седнете. Никога не им се приближувајте на животните во дивината. Тие можеби изгледаат слатко и безопасно, но може да бидат непредвидливи и многу заштитнички настроени во однос на својата територија.**

7. Што треба да направите за да избегнете да се преморите пребргу?

А. Да тргнете рано

Б. Да останете на пешачките патеки

* В. Да одите со умерена брзина

Г. Да бидете внимателни каде одите

8. Зошто е важно да кажете некому кога планирате да се вратите од пешачењето?

Искористете ги информациите за Пешачењето на Стражарски рид за да ги одговорите прашањата од 9 до 12.

9. Која маршрута би ја избрале ако сакате да одите на најкратката прошетка?

* А. Прошетка за разгледување птици

Б. Пешачење до стражарската станица

В. Патека до Жабји поток

Г. Круг околу Стражарски рид

10. Каков вид луѓе би биле најспособни за пешачењето на Стражарски рид?

А. Луѓе што се брзаат

Б. Луѓе што имаат мали деца

В. Луѓе што сакаат да набљудуваат птици

* Г. Луѓе што се во кондиција и силни

11. Кои две нешта може да ги научите ако ја проучите легендата на мапата?

1. _____

2. _____

12. Искористете ја мапата на Стражарски рид и легендата за мапата за да го испланирате пешачењето. Проверете која маршрута би ја избрале.

_____ Прошетка за разгледување птици

_____ Пешачење до стражарската станица

_____ Патека до Жабји поток

_____ Круг околу Стражарски рид

13. Наведете две причини од брошурата зошто ја избирате оваа маршрута.

1. _____

2. _____

Дневно пешачење, Точка 2

2. Наведете две интересни нешта што брошурата наведува дека би можеле да ги видите при дневното пешачење.

Процес: Фокусирање на и помнење експлицитно наведени информации

1 – Прифатлив одговор

Одговорот наведува две знаменитости како што се спомнати во текстот. Видете го списокот долу за соодветните знаменитости.

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот наведува помалку од две знаменитости како што се спомнати во текстот. Одговорот може да биде нејасен или несоодветен.

Примери:

Нови и возбудливи нешта. Прибор за прва помош и нови нешта.

Соодветни нешта што би можеле да ги видите на дневно пешачење

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Одговорот мора да наведе две прифатливи причини од списокот долу.

Примери:

Растенија/Природа

Птици/ Животни/ Животински и растителен свет/ Природни пештери/ Водопади/ Скриени долини/ Тврдини/ Остатоци од згради

Која било од локациите на мапата (на пример, стражарска станица, излетничка област, жабји поток)

Убави места

Нови места

Спектакуларни глетки

Дневно пешачење, Точка 3

3. Кои две нешта според брошурата треба да ги имате предвид кога пешачите во група?

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

2 – Целосно разбирање

Одговорот наведува две сугестии за пешачење во група; една се однесува на способноста, а другата на интересите на членовите на групата.

Примери за способност:

Секој треба да биде способен да го стори тоа.

Кога сте во група, одете толку брзо колку што оди најбавниот член. Изберете пешачење што им одговара на сите. [способност]

Примери за интерес:

Изберете пешачење што им одговара на сите. [интерес]

Треба да биде забавно и интересно за сите. Земете ги предвид сите кога избирате каде ќе одите.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Двата точни одговори може да се изразат во истата реченица. Забележете дека „одговара на сите“ може да се искористи само еднаш: или за способност или за интерес.

1 – Делумно разбирање

Одговорот наведува само една сугестија за пешачење во група што ги зема предвид или способноста или интересите на членовите на групата.

0 – Нема разбирање

Одговорот не наведува точна или прифатлива сугестија за пешачење во група. Тој може да дава општа сугестија за пешачење што не се однесува специфично за пешачење во група, или сугестија за тоа како се однесувате во група што не е содржана во брошурата.

Примери:

Спакувајте прибор за прва помош. Останете во групата.

Секогаш кажете некому кога планирате да завршите со пешачењето.

Дневно пешачење, Точка 8

8. Зошто е важно да кажете некому кога планирате да се вратите од пешачењето?

Процес: Изведување непосредни заклучоци

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање дека некој може да ви помогне доколку се случи нешто

(на пр., западнете во неволја или се загубите) и нема да се вратите навреме.

Примери:

Бидејќи ако не се вратите навреме некој ќе знае дека нешто не е во ред и ќе најде помош. Во случај да се изгубите.

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот може да наведе некоја причина што не покажува разбирање на потенцијалната опасност ако некој љубител на пешачењето не се врати навреме (се изгуби или има проблеми) или може да наведе некоја неточна или несоодветна причина.

Примери:

За да знаат кога ќе се вратите. За да знаат каде сте. За да знаат дека не сте се изгубиле.

Дневно пешачење, Точка 11

11. Кои две нешта може да ги научите ако ја проучите легендата на мапата?

Процес: Испитување и оценување на содржината, јазикот и текстуалните елементи

2 – Целосно разбирање

Одговорот вклучува кои било две информации што може да се научат преку проучување на легендата на мапата, било конкретни или општи, како што е наведено долу.

1 – Делумно разбирање

Одговорот вклучува само едно нешто што може да се научи преку проучување на легендата на мапата, било конкретно или општо, како што е наведено долу.

0 – Нема разбирање

Одговорот не вклучува какви било точни или релевантни информации што може да се научат преку проучување на легендата на мапата, било конкретни или општи.

Примери:

Како да се користи мапа.

Каде да ги започнете маршрутите.

Нешта што може да се научат преку проучување на легендата на мапата

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Одговорот мора да наведе две прифатливи причини од списокот долу. Примери:

потребното време за секое пешачење

нивото на тешкотија за секое пешачење

симболите за секоја патека (маршрутата што треба да се следи/по кој правец треба да се оди/каде се наоѓа) опис на секое пешачење/кое пешачење е најсоодветно за

мене/најдоброто место каде што може да се оди
која маршрута е најкратка, најдолга или најтешка (или какви било посебни факти за некое
пешачење од табелата)

Дневно пешачење, Точка 12

12. Искористете ја мапата на Стражарски рид и легендата за мапата за да го испланирате пешачењето. Проверете која маршрута би ја избрале.

Прошетка за разгледување птици

Стражарска станица

Жабји поток

Круг околу Стражарски рид

Наведете две причини од брошурата зошто ја избирате оваа маршрута.

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

2 – Целосно разбирање

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Треба да се потпрете врз текстот и карактеристиките на мапата и легендата за да утврдите дали некоја причина е соодветна за избраната маршрута.

Одговорот го наведува изборот на маршрутата и дава две причини поврзани со текстот за изборот на маршрутата. Забележете дека причините мора да бидат соодветни за избраната маршрута или маршрути

(на пр., „Ми се допаѓаат животинскиот и растителниот свет“ не би била соодветна причина за Стражарска станица). Причините може да упатуваат конкретно на текстот во легендата или може да упатуваат на некои белези од мапата.

Примери:

Прошетка за разгледување птици. Тоа е најлесната и најкратката прошетка и може да набљудувате птици.

Стражарска станица. Мислам дека ќе ги имаме најубавите глетки и ова е најтешкото пешачење.

Патека до Жабји поток. Овде може да имате излет со ручек. Може да застанете и да ги набљудувате птиците во прибежиштето за птици по пат.

Круг околу Стражарски рид. Може да свртите круг околу старата тврдина. Маршрутата е подолга така што може да уживате во повеќе знаменитости.

1 – Делумно разбирање

Одговорот го наведува изборот на маршрутата и дава само една причина за изборот на маршрутата.

ИЛИ, тој може да наведе две причини што суштински се однесуваат на едно исто обележје.

Пример:

Прошетка за разгледување птици. Трае два часа. Ова е најкратката маршрута.

0 – Нема разбирање

Одговорот го наведува или не го наведува изборот на маршрутата. Причината за изборот е премногу општа, нејасна, неточна или не е соодветна за изборот.

Примери:

Сакам да пешачам.

Тоа изгледа интересно/забавно.

Прошетка за разгледување птици. Ова е најдолгата маршрута. Може да уживам во природата. Може малку да вежбам.

Мистеријата на џиновскиот заб

Фосилот претставува остатоци од кое било суштество или растение што живеело на Земјата многу, многу години одамна. Луѓето наоѓаат фосили со илјадници години во карпите и гребените и покрај езерата. Денес знаеме дека некои од овие фосили се фосили од диносауруси.

Многу одамна, луѓето што наоѓале огромни фосили не знаеле што се тие. Некои мислеле дека големите коски потекнуваат од големи животни што тие ги виделе или за коишто читале, како што се нилските коњи или слоновите. Но, некои од коските што луѓето ги наоѓале биле преголеми за да потекнуваат дури и од најголемиот нилски коњ или слон. Овие огромни коски навеле некои луѓе да веруваат во џинови. Пред стотици години, во Франција, еден човек што се викал Бернар Палиси добил друга идеја.

Тој бил прочуен грнчар. Кога ги изработувал своите грнџа, тој наоѓал голем број мали фосили во глината. Тој ги проучувал фосилите и напишал дека тие биле остатоци од живи суштества. Ова не била нова идеја.

Но, Бернар Палиси напишал, исто така, дека некои од овие суштества повеќе не живеат на Земјата. Тие исчезнале целосно. Тие биле изумрени.

Дали Бернар Палиси бил награден за своето откритие? Не! Тој бил ставен во затвор поради неговите идеи. Со текот на времето, некои луѓе станале поотворени кон новите идеи за тоа како светот би можел да изгледа многу одамна.

Потоа, во 1820-тите години, во Англија бил пронајден огромен фосил од заб. Се смета дека Мери Мантел, сопругата на Гидеон Мантел, експерт за фосили, била излезена на прошетка кога видела нешто што личи на огромен камен заб.

Мери Ен Мантел знаела дека големиот заб е фосил и го однела дома кај својот сопруг. Кога Гидеон Мантел го видел фосилниот заб за првпат, тој мислел дека му припаѓал на некое тревопасно животно, бидејќи забот бил сплеснат и имал гребени. Забот бил истрошен од цваќање храна. Тој бил голем речиси колку заб од слон. Сепак, воопшто не наликувал на заб од слон.

илустрација во природна големина

Фосилен заб

Гидеон Мантел можел да забележи дека парчињата од карпата што биле споени со забот биле многу стари. Тој знаел дека станува збор за вид на карпа во која се наоѓале фосили од влекачи. Дали можеби забот му припаѓал на џиновски тревопасен влекач што ја џвакал својата храна? Некој вид влекач што повеќе не живее на Земјата?

Гидеон Мантел бил вистински зачуден од големиот заб. Ниеден влекач за којшто тој знаел не ја џвакал храната.

Влекачите ја голтаат својата храна и затоа нивните заби не се трошат. Тоа била мистерија.

Гидеон Мантел го однел забот во еден музеј во Лондон и им го покажал на други научници. Никој не се согласил со Гидеон Мантел дека тоа би можело да биде заб од џиновски влекач.

Гидеон Мантел се обидел да најде некој влекач што имал заб кој наликувал на џиновскиот заб. Долго време тој не успеал да најде ништо. Потоа еден ден се запознал со некој научник што ги проучувал игуаните. Игуаната е голем тревопасен влекач што може да се најде во Централна и Јужна Америка. Таа може да порасне подолга од пет стапки. Научникот му покажал на Гидеон Мантел заб од игуана. Конечно! Ова бил забот од жив влекач што изгледал како мистериозниот заб. Само што фосилниот заб бил многу, многу поголем.

Игуана

Илустрација на заб од игуана во природна големина

од бележникот на Гидеон Мантел

Сега Гидеон Мантел верувал дека фосилниот заб му припаѓал на некое животно што изгледало како игуана.

Само што тоа не било долго пет стапки. Гидеон Мантел сметал дека тоа било долго стотина стапки! Ова суштество го нарекол Игуанодон.

Името значи „заб од игуана“.

Гидеон Мантел го немал целиот скелет од Игуанодон. Меѓутоа, од коските што ги собрал со текот на времето, тој се обидел да открие како би можел да изгледа Игуанодонот.

Тој сметал дека коските покажуваат дека суштеството се движело на сите четири нозе. Тој мислел дека една зашилена коска била рог. Тој нацртал Игуанодон со рог на носот.

Како Гидеон Мантел мислел дека изгледа Игуанодонот

Години подоцна биле најдени неколку целосни скелети од Игуанодон. Тие биле долги само околу триесет стапки. Коските покажувале дека животното одело на задните нозе дел од времето. Исто така, се покажало дека она што Гидеон Мантел сметал дека е рог на неговиот нос всушност е шилец на неговиот „палец“! Врз основа на овие откритија, научниците ги промениле своите претстави за тоа како изгледал Игуанодонот.

Гидеон Мантел направил неколку грешки. Сепак, тој имал и значајно откритие. По неговата првична идеја дека фосилниот заб му припаѓал на тревопасен влекач, тој потрошил многу години собирајќи факти и докази за да докаже дека неговите идеи биле

точни. Правејќи внимателни претпоставки, Гидеон Мантел бил еден од првите луѓе што покажале дека многу одамна на Земјата живееле циновски влекачи. И потоа тие изумреле.

Стотици години претходно, Бернар Палиси бил осуден на затвор затоа што го тврдел речиси истото нешто. Но, Гидеон Мантел станал славен. Неговото откритие го разбудило љубопитството кај луѓето да научат повеќе за овие огромни влекачи.

Како научниците денес сметаат дека изгледа **Игуанодон** Во 1842 година еден научник што се викал Ричард Овен решил дека на овие изумрени влекачи им е потребно посебно име. Тој ги нарекол Диносауриа. Ова значи „ужасно голем гуштер“. Денес ние ги нарекуваме диносауруси.

Мистеријата на џиновскиот заб е извадок од ЛОВЦИ НА ДИНОСАУРУСИ.

Текст со заштитени авторски права © 1989 од Кејт Мекмулан. Објавен од Random House Books for Young Readers. Сите права задржани. Искористено со дозвола. Илустрирано од Џенифер Мохер и Стивен Симсон © 2010 IEA.

Прашања

Мистеријата на џиновскиот заб

1. Што е тоа фосил?

- А. површината на карпи и гребени
- Б. коски од џин
- В. остатоци од многу стари живи суштества
- Г. заби од слонов

2. Според статијата, зошто некои луѓе одамна верувале во џинови?

3. Каде Бернар Палиси ги наоѓал фосилите?

- А. на гребените
- Б. во глината
- В. покрај реката
- Г. на патека

4. Што била новата идеја на Бернар Палиси?

5. Зошто Бернар Палиси бил ставен во затвор?

- А. Луѓето не биле отворени кон нови идеи.

- Б. Тој ги копираше своите идеи од Гидеон Мантел.
- В. Тој оставил мали фосили во своите грнчарски производи.
- Г. Проучувањето на фосилите било забрането во Франција.

6. Кој го нашол фосилниот заб во Англија?

- А. Бернар Палиси
- Б. Мери Ен Мантел
- В. Ричард Овен
- Г. Гидеон Мантел

7. Што е она што Гидеон Мантел го знаел за влекачите што направило фосилниот заб да биде збунувачки?

- А. Влекачите немале заби.
- Б. Влекачите можеле да се најдат под карпи.
- В. Влекачите живеат многу одамна.
- Г. Влекачите ја голтале својата храна.

8. Гидеон Мантел сметал дека забот би можел да припаѓа на различни видови животни. Пополнете ја табелата за да покажете што го натерало да размислува така.

Вид животно	Што го натерало да размислува така
Тревопасно животно	Забот бил сплеснат и имал гребени.
Џиновско суштество	
Влекач	

9. Зошто Гидеон Мантел го однел забот во музеј?

- А. за да праша дали фосилот му припаѓа на музејот
- Б. за да докаже дека е експерт за фосили
- В. за да слушне што мислат научниците за неговата идеја
- Г. за да го спореди забот со други заби во музејот

10. Еден научник му покажал на Гидеон Мантел заб од игуана. Зошто ова било важно за Гидеон Мантел?

11. Што користел Гидеон Мантел кога се обидува да открие како изгледал Игуанодонот?

- А. коските што ги собрал
- Б. идеи од другите научници
- В. слики во книги
- Г. заби од други влекачи

12. Разгледајте ги двете слики од Игуанодон. Што ви помагаат да разберете?

13. Подоцнежните откритија докажале дека Гидеон Мантел не бил во право за тоа како изгледал Игуанодонот. Пополнете ги празните делови за да ја пополните табелата.

Како Гидеон Мантел мислел дека изгледа Игуанодонот	Како научниците денес сметаат дека изгледа Игуанодонот
Игуанодонот одел на четири нозе.	
	Игуанодонот имал шилец на палецот.
Игуанодонот бил долг 100 стапки.	

14. Што било откриено и покажало дека Гидеон не бил во право за тоа како изгледал Игуанодонот?

- А. повеќе фосилни заби
- Б. Научни цртежи
- В. живи Игуанодони
- Г. цели скелети

Пример за одговори

1. Што е тоа фосил?

А. површината на карпи и гребени

Б. коски од џин

* В. остатоци од многу стари живи суштества

Г. заби од слонови

2. Според статијата, зошто некои луѓе одамна верувале во џинови?

3. Каде Бернар Палиси ги наоѓал фосилите?

А. на гребените

* Б. во глината

В. покрај реката

Г. на патека

4. Што била новата идеја на Бернар Палиси?

5. Зошто Бернар Палиси бил ставен во затвор?

* А. Луѓето не биле отворени кон нови идеи.

Б. Тој ги копираше своите идеи од Гидеон Мантел.

В. Тој оставил мали фосили во своите грнчарски производи.

Г. Проучувањето на фосилите било забрането во Франција.

6. Кој го нашол фосилниот заб во Англија?

А. Бернар Палиси

* Б. Мери Ен Мантел

В. Ричард Овен

Г. Гидеон Мантел

7. Што е она што Гидеон Мантел го знаел за влекачите што направило фосилниот заб да биде збунувачки?

А. Влекачите немале заби.

Б. Влекачите можеле да се најдат под карпи.

В. Влекачите живеат многу одамна.

* Г. Влекачите ја голтале својата храна.

8. Гидеон Мантел сметал дека забот би можел да припаѓа на различни видови животни. Пополнете ја табелата за да покажете што го натерало да размислува така.

Вид животно	Што го натерало да размислува така
Тревопасно животно	Забот бил сплеснат и имал гребени.
Џиновско суштество	
Влекач	

9. Зошто Гидеон Мантел го однел забот во музеј?

А. за да праша дали фосилот му припаѓа на музејот

Б. за да докаже дека е експерт за фосили

* В. за да слушне што мислат научниците за неговата идеја

Г. за да го спореди забот со други заби во музејот

10. Еден научник му покажал на Гидеон Мантел заб од игуана. Зошто ова било важно за Гидеон Мантел?

11. Што користел Гидеон Мантел кога се обидува да открие како изгледал Игуанодонот?

* А. коските што ги собрал

Б. идеите од другите научници

В. слики во книги

Г. заби од други влекачи

12. Разгледајте ги двете слики од Игуанодон. Што ви помагаат да разберете?

13. Подоцнежните откритија докажале дека Гидеон Мантел не бил во право за тоа како изгледал Игуанодонот. Пополнете ги празните делови за да ја пополните табелата.

Како Гидеон Мантел мислел дека изгледа Игуанодонот	Како научниците денес сметаат дека изгледа Игуанодонот
Игуанодонот одел на четири нозе.	
	{Игуанодонот} имал шилец на палецот.
Игуанодонот бил долг 100 стапки.	

14. Што било откриено и покажало дека Гидеон не бил во право за тоа како изгледал Игуанодонот?

- А. повеќе фосилни заби
- Б. Научни цртежи
- В. живи Игуанодони
- * Г. цели скелети

Мистеријата на џиновскиот заб, Точка 2

2. Според статијата, зошто некои луѓе одамна верувале во џинови?

Процес: Изведување непосредни заклучоци

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање дека луѓето многу одамна верувале во џинови бидејќи наоѓале огромни коски/скелети/фосили.

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Некои ученици го користат зборот „џиновски“ како синоним за „голем“ или „огромен“. Таквите одговори треба да се признаат сако кога значењето е јасно.

Примери:

Тие најдоа коски што беа премногу големи за да припаѓаат на нешто што го знаат.

Тие најдоа џиновски коски што беа премногу големи за да бидат од најголемиот нилски коњ. Тие најдоа навистина големи коски. Коските беа толку големи што мораше да бидат од џин.

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот не покажува разбирање дека луѓето многу одамна верувале во џинови бидејќи наоѓале огромни коски/скелети/фосили.

Примери:

Џиновите се многу големи.

Тие најдоа ѓиновски коски. (Ве молам имајте на ум дека користењето на „ѓиновски“ е двосмислено.) Тие најдоа нешта што мора да им припаѓаат на ѓинови. Тие најдоа коски од динсаурус. Тие најдоа коски од ѓинови.

Мистеријата на ѓиновскиот заб, Точка 4

4. Што била новата идеја на Бернар Палиси?

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање дека новата идеја на Палиси била дека некои фосили им припаѓале на животни што повеќе не живеат на Земјата, исчезнале целосно или изумреле.

Примери:

Фосилите може да бидат од изумрени животни.

Некои им припаѓале на суштества што повеќе не живеат на Земјата.

Неговата идеја била дека некои животни целосно исчезнале!

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот не покажува разбирање на новата идеја на Палиси. Може да се однесува на

идејата на Палиси дека фосилите некогаш им припаѓале на живи суштества или може да наведува некој факт за работата на Палиси.

Примери:

Фосилите биле од остатоците од живи суштества. Влекачите биле изумрени. Тој ги нашол фосилите во неговата глина.

Тој бил прочуен грнчар. Тој ги проучувал фосилите.

Мистеријата на џиновскиот заб, Точка 8

8. Гидеон Мантел сметал дека забот би можел да припаѓа на различни видови животни. Пополнете ја табелата за да покажете што го натерало да размислува така.

Вид животно	Што го натерало да размислува така
Тревопасно животно	Забот бил сплеснат и имал гребени.
Џиновско суштество	
Влекач	

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Кој било од двата дела во оваа точка се оценува посебно во сопствениот блок од 1 бод.

Целосната точка, со прифатливи одговори за секој од двата дела и соодветните блокови

за бодирање треба да изгледаат вака:

Вид животно	Што го натерало да размислува така
Тревопасно животно	Забот бил сплеснат и имал гребени.
Џиновско суштество	Одговорот ги идентификува големите димензии на фосилниот заб (голем колку заб од слон)

Влекач	Одговорот укажува дека: 1) карпата во којашто бил пронајден била од видот карпи во кои биле наоѓани фосили од влекачи/бил најден каде што живееле влекачи, ИЛИ 2) фосилниот заб бил сличен на/изгледал како заб од игуана/вleckач
--------	---

ЦИНОВСКО СУШТЕСТВО

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање на карактеристиките што упатуваат дека фосилниот заб би можел да му припаѓа на некое циновско суштество.

Вид животно	Што го натерало да размислува така
Тревопасно животно	Забот бил сплеснат и имал гребени.
Циновско суштество	Одговорот ги идентификува големите димензии на фосилниот заб (голем колку заб од слон)
Влекач	Одговорот укажува дека: 1) карпата во којашто бил пронајден била од видот карпи во кои биле наоѓани фосили од влекачи/бил најден каде што живееле влекачи, ИЛИ

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот не покажува разбирање на карактеристиките што упатуваат дека фосилниот заб би можел да му припаѓа на некое циновско суштество. Одговорот може да упатува на текстот на почетокот на пасусот општо за фосилите, наместо на хипотезите на Гидеон за фосилниот заб.

Примери:

Некои сметаат дека големите коски доаѓаат од големи животни. Тој бил истрошен. Изгледал како заб од слон. (Треба да забележите дека ова е неточен одговор. Текстот гласи „воопшто не наликувал на заб од слон.“)

ВЛЕКАЧ

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање на карактеристиките што упатуваат дека фосилниот заб би можел да му припаѓа на некој влекач.

Вид животно	Што го натерало да размислува така
Тревопасно животно	Забот бил сплеснат и имал гребени.
Џиновско суштество	Одговорот ги идентификува големите димензии на фосилниот заб (голем колку заб од слон)
Влекач	Одговорот укажува дека: 1) карпата во којашто бил пронајден била од видот карпи во кои биле наоѓани фосили од влекачи/бил најден каде што живееле влекачи, ИЛИ 2) фосилниот заб бил сличен на/изгледал како заб од игуана/вleckач

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот не покажува разбирање на карактеристиките што упатуваат дека фосилниот заб би можел да му припаѓа на некој влекач.

Примери:

Јаде растенија.

Влекачите ја голтале својата храна.

Мистеријата на џиновскиот заб, Точка 10

10. Еден научник му покажал на Гидеон Мантел заб од игуана. Зошто ова било важно за Гидеон Мантел?

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

1 – Прифатлив одговор

Одговорот покажува разбирање дека забот од игуана обезбедил докази во поддршка на теоријата на Гидеон Мантел дека фосилниот заб би можел да му припаѓа на некој џиновски влекач.

Примери:

Забот од игуана покажал дека неговиот фосил би можел да биде од влекач.

Тој му помогнал да утврди на каков вид животно му припаѓал забот. Забот докажал дека тој бил во право. Тој му обезбедил доказ за она што го мислел целото време.

Или, одговорот покажува поопшто разбирање дека забот од игуаната изгледал како фосилниот заб.

Примери:

Забот од игуана изгледал како фосилниот заб. Тој можел да види дека изгледаат исто. Тој можел да увиди дека е истиот заб.

Тој потрошил години барајќи заб што ќе одговара. Забот бил сплескан и со гребени.

0 – Неприфатлив одговор

Одговорот не покажува разбирање за значењето на забот од игуана.

Примери:

Тој сакал да биде славен.

Тој мислел дека би било интересно да се види заб од игуана. Тој сакал да научи повеќе за влекачите.

Тоа покажало дека бил умен. (Треба да се забележи дека одговорот е премногу нејасен бидејќи се однесува на неговите лични карактеристики наместо на неговото откритие.)

Тој сакал да ги спореди забите. (Треба да се забележи дека овој одговор не упатува на значајноста на споредбата.)

Мистеријата на џиновскиот заб, Точка 12

12. Разгледајте ги двете слики од Игуанодон. Што ви помагаат да разберете?

Процес: Испитување и оценување на содржината, јазикот и текстуалните елементи

2 – Целосно разбирање

Одговорот покажува разбирање дека сликите ги прикажуваат промените во научните идеи, или дека сликите ги прикажуваат идеите на различни луѓе за Игуанодонот.

Примери:

дека научниците денес сметаат дека Игуанодонот изгледал различно од она што го замислувал Гидеон Мантел

Да се прикаже како идеите на луѓето за тоа како изгледа Игуанодонот се промениле.

Да се прикаже дека различните луѓе имале различни идеи за тоа како изгледал/ колку различни биле идеите

Гидеон Мантел сметал дека коските покажувале дека Игуанодонот одел на сите четири нозе, но подоцна научниците го промениле мислењето.

Или, одговорот укажува дека сликите ги илустрираат грешките што можеби ги направиле Гидеон Мантел или други луѓе.

Примери:

Да се покаже дека Гидеон не бил во право за некои работи/ дека луѓето понекогаш прават грешки

1 – Делумно разбирање

Одговорот покажува поопшто разбирање дека Игуанодоните изгледаат различно на двете слики.

Пример:

Да се покаже дека тие изгледаат различно.

Или, одговорот ја опишува разликата меѓу двете слики без упатување до промените во научните идеи или верувањата на различните луѓе.

Пример:

Едниот има 4 нозе а другиот има 2.

Или, одговорот содржи експлицитно упатување до една од сликите без да упатува на промените во научните идеи или верувањата на различните луѓе.

Пример:

Дека Гидеон мислел дека тоа има рог.

0 – Нема разбирање

Одговорот не покажува разбирање за намената на илустрациите.

Одговорот може да опишува некоја посебна карактеристика од една од сликите, или да дава опис на она што е заедничко за двете слики.

Или, одговорот може да дава неточно толкување дека Игуанодонот го променил изгледот со текот на времето, наместо дека се промениле идеите на луѓето.

Примери:

Да покажат како тие изгледале.

Тие ви помагаат да разберете како Игуанодонот се променил со текот на времето. Ми покажуваат дека тие јаделе растенија. Тие имале 4 нозе.

Мистеријата на џиновскиот заб, Точка 13

13. Подоцнежните откритија докажале дека Гидеон Мантел не бил во право за тоа како изгледал Игуанодонот.

Пополнете ги празните делови за да ја пополните табелата.

1

0

8

9

Како Гидеон Мантел мислел дека изгледа Игуанодонот	Како научниците денес сметаат дека изгледа Игуанодонот	→	1 0 8 9 + 0 8 9
Игуанодонот одел на четири нозе.			
	Игуанодонот имал шилец на палецот.	→	
Игуанодонот бил долг 100 стапки.			

Процес: Толкување и интегрирање идеи и информации

БЕЛЕШКА ЗА ОЦЕНУВАЧИТЕ: Кој било од двата дела во оваа точка се оценува посебно во сопствениот блок од 1 бод.

Целосната точка, со прифатливи одговори за секој од трите дела и соодветните блокови за бодирање треба да изгледаат вака:

Како Гидеон Мантел мислел дека изгледа Игуанодонот	Како научниците денес сметаат дека изгледа Игуанодонот
Игуанодонот одел на четири нозе.	Игуанодонот (понекогаш) одел/стоел на две/задните нозе
Игуанодонот имал рог (на главата/лицето/ носот) ИЛИ, шилецот бил на неговата глава/ лице/ нос	Игуанодонот имал шилец на палецот.
Игуанодонот бил долг 100 стапки.	Игуанодонот бил долг 30 стапки (9 метри)